

यशस्वी माती परीक्षण

माती परीक्षण का ?

पिकांची चांगली वाढ व दर्जेदार उत्पादनासाठी पिकास लागणाऱ्या अन्नद्रव्यांचे योग्य व्यवस्थापन करण्यासाठी आपल्या शेतातील माती नमुन्याचे भौतिक व रासायनिक गुणधर्म तपासणे हा प्रामुख्याने माती परीक्षणाचा उद्देश्य आहे. विशिष्ट गरजेनुसार आवश्यकतेनुसार योग्य निर्णय घेण्याकरिता जैविक गुणधर्मही तपासले जातात.

माती परीक्षण करणे आवश्यक आहे काय ? जर होय, तर का ?

कार्यक्षम व फायदेशीर शेतीसाठी माती परीक्षण नियमित करणे गरजेचे आहे. माती परीक्षणामुळे जमिनीच्या आरोग्याची स्थिती समजून घेण्यास मदत होते. पीक निवडीचे निर्णय हे बहुतांश वेळा प्राकृतिक स्थिती पेक्षा व्यवहारीक अनुकूलतेवर केले जातात. यामुळे पिकांच्या अपेक्षित व प्रत्यक्ष कामगिरीत तफावत दिसून येते. माती परीक्षणामुळे यामुळे होणारे संभाव्य नुकसान टाळता येते. माती परीक्षण हे मनुष्यामध्ये नियमित आरोग्य तपासणी करण्यासारखेच आहे

माती परीक्षणाचे कोणते फायदे आहेत ?

माती परीक्षणाचे खालील प्रमाणे फायदे आहेत.

- अल्प व दीर्घ मुदतीचे पीक नियोजन
- जमिनीचे आरोग्य अबाधीत राखण्यास मदत
- पिकवार अन्नद्रव्यांचे व्यवस्थापन
- समस्याग्रस्त (क्षारपड, चोपण) जमिनीचे सुधारणेसाठी उपाययोजना

माती परीक्षण साधारणतः किती कालावधीमध्ये करावे ?

मातीचे परीक्षण हे किमान तीन वर्षांतून एकदा करावे. आपण जर दरवर्षी एकापेक्षा अनेक पिके घेत असाल तर प्रत्येक हंगामाच्या सुरुवातीस मातीचे परीक्षण करून घ्यावे अशी शिफारस करण्यात येते.

पिकांना खतांच्या शिफारशी देण्यासाठी माती परीक्षण मदत करते कां ?

होय, निश्चितच. खरे तर घेतल्या जाणाऱ्या पिकांच्या पीक पोषणाची गरज भागविण्यासाठी खते वापरण्याचा निर्णय हा माती परीक्षणावरच आधारित असावा.

माती परीक्षणांमुळे पिकास संतुलित प्रमाणात अन्नद्रव्यांचा पुरवठा होतो व अनावश्यक वापरल्या जाणाऱ्या खतांवरचा खर्च देखील कमी होतो.

माती परीक्षणाचे यश हे योग्य पद्धतीने नमुना घेणे, प्रयोगशाळेत अचूक विश्लेषण व विश्लेषणावर आधारीत योग्य खतमात्रांची शिफारस करणे यावर अवलंबून असते .

माती परीक्षणाने मातीच्या नमुन्यातील कोणकोणत्या गुणधर्मांचे विश्लेषण केले जाऊ शकते ?

माती परीक्षणात खालील गुणधर्मांची तपासणी केली जाते

- सामु, क्षारता, सेंद्रिय कर्ब, चुनखडीचे प्रमाण
- मुख्य, दुय्यम व सूक्ष्म अन्नद्रव्ये
- भौतिक गुणधर्म जसे जमिनीचा प्रकार, जमिनीची घनता, मातीच्या कणांची घनता, जमिनीची जलधारण क्षमता इत्यादी
- समस्याग्रत जमिनीचे गुणधर्म उदा. क्षारता, चोपणपणा इत्यादी

वरीलपैकी गुणधर्मांच्या निवडीसाठी व खतमात्रांच्या शिफारशींकरिता तज्ज्ञांचा सल्ला घ्यावा